Strta pômlad.

Poglèd obupen moji duši
Na zôrno pômlad — strto v suši . . .
Kakó se lepa je dramila
Iz čudovitih zêmlje tal,
Po drevju prvi cvet razvila,
Zelênju prvo dala kal!
Vesel pozdravljal in hvaležno
Vrtár je skrbni cvetje nežno
Sadóv najlepših upajóč — —
Zaman! Vročíne žarek žgóč
Zamóril cvetju rojstvo mládo,
Zamóril slednjo v prsih nado . . .
Vrtár pohaja vrt molčé,
Na drevje prazno se ozira,
In v prsih mu srcé umira,
Na čelo vstajajo meglé:
Saj s pôpjem, cvetjem v mladem vrti
Sadôvi tudi so mu strti.

Poglèd obupen moji duši
Na zôrno pômlad — strto v suši . . .
— — — — — — — — — — — —
Na vas, mladine bódri vzôri,
Ki vas požiga strastij žar:
Na cvetje, ki zaman govôri
O njega sadju — rod-vrtár . . .

M. Opeka.

Ave Maria!

Večerni zvon, o mili zvon!
Ko zarja z modre nam višave
Zvezdâ naznanja milijon,
Naznanjaš ti zemljanom: ave,
Ave Maria!

Obriše s čela potnik znoj.
Na sredi postoji dobrave.
In sladek ga navdá pokòj,
Ko tiho moli v srcu: ave,
Ave Maria!

Večerni ptice spev pojó,
Drobí že slavec iz goščave,
Da spevov se čarobnih sto
Z zvonjenjem zliva v jeden: ave,
Ave Maria!

Večerni zvon, o mili zvon,
Tvoj glas poslušam iz daljave.
Telesnih več ne čutim spon,
Srcé topí se, moli: ave,
Ave Maria!

Moj duh pozabi téh dolin,
Na kraj nebeške misli slave,
Kjer bode zemlje sôlzne sin
Na veke klical blažen: ave,
Ave Maria!

Anton Medved.

Mladíke.

Resnica le ti bodi v čisli,
Ki govoré jo té „mladike“,
Če niso nove misli,
Vsaj nove so oblike.

1.

Naše viharno življenje je šola
Sôlznega dola,
Ko se je človek naučil živeti,
Mora umreti.

2.

Kar je brez sténja olje,
To je človek brez volje.

3.

Mnogi pozná le po tem, da živi,
Ker se od dneva do dneva redi.

4.

Bòlj, kot besede srcá najmečje,
Príja tolažba nam tá,
Ako nas kdo za trpine večje,
Kot smo v resnici, imá.

Anton Medved.

Na spomenik so naredili napis, ki ga tu-le vidi čitatelj. Predno so ga odkrili, izbiti so morali zaradi migljeja od zgoraj tretjo vrsto: «Natione Bohemo». Izvirni napis bi bil slôvel:

JOSEPHO · RESSEL
PATRIA · AVSTRIACO
NATIONE · BOHEMO
QUI · OMNIVM · PRIOR
ROTAM · COCHLIDEM
PYROSCAPHIS · PROPELLENDIS
APPLICVIT
ANNO · M · DCCC · XXVII.
MONIMENTVM · POSIT · M · DCCC · LXI.

Največjo čast in ganljivo proslavo, pravi čin rodoljubnega spomina, so pa izkazali pokojnemu Resselu njegovi češki rojaki dné 8. kimovca l. 1888. ob 25 letnici ljubljanskega «Sokola». Ob 8. uri zjutraj so se zbrali češki «Sokoli» in drugi češki izletniki, gospodje in gospé, v ljubljanski čitalnici. Odtodi se napotijo po Dunajski cesti, med godbo kraljevograškega «Sokola», vkupaj osemdeset môž, z vihrajočimi zastavami in spremljani od poslanstva ljubljanskega «Sokola» in mnogoštevilnega občinstva — na grobišče k sv. Krištofu.

Ko dospejo pred spomenik in se razvrsté, stopi k spomeniku član hrudimskega «Sokola», urednik listu «Český Východ», gosp. Josip Tomše, ter položi na podstavec prekrasni in dragoceni venec iz Hrudima; venec je bil iz narodnih posetnic s trakovi v mestnih bojah in napisom: «Město Chrudim — Svému rodáku». Posetnice so dali vsi mestni odborniki in člani občinskega zastopništva, društvo «Sokol», delavsko društvo «Ressl», uredništvo in opravništvo lista «Český Východ».

Urednik gosp. J. Tomše je češki ogovoril prisotne tako-le: «Dragi bratje! Velečastite gospé in gospodje! Prejel sem posebno čast, da v imenu svojega rojstvenega kraja, staroslavne hrudimske občine, položim ta venec iz lavorja in iz narodnih posetnic na grob, po širnih deželah avstrijskega cesarstva in povsodi ondi, kjer buči morje, znanega slavnega hrudimskega rojaka. Narod, ki ne časti spomina svojih velikanov, sam ni vreden spoštovanja. Narod češki pa spoštuje svoje slavne može tudi v daljni ptujini: dokaz nam je ta blagoslovljeni kraj. Dasi je izginilo po noči z Resselovega spomenika, ki diči prostor pred politehniko na Dunaju, spričalo, da je bil slavni ta izumitelj rodom Čeh, ponosna zavest, da je bil Čeh, ne izgine nikoli iz src njegovih rojakov. Zahvaljujem vas iz srca imenom hrudimske občine vas, bratje, in vse, ki ste k tej hipni proslavi hrudimskega rojaka danes prispeli s svojo číslano prisotnostjo, ter kličem nevenljivemu spominu slavnega Čeha-Hrudimčana, Jožefu Resselu ‚Slava!' in gostoljubni, krasni, beli Ljubljani, v katere zemlji, v slovanski zemlji, telesni njegovi ostanki počivajo, sokolski ‚Na zdar'!»

Gromoviti «Slava»- in «Na zdar»-klici so se oglasili ob teh besedah po ljubljanskem grobišču. Nato so zapeli prisotni odkriti poleg Resselovega groba češko himno: «Kde domov můj».

Spomin slavnega moža naj budi v naših srcih navdušenost za velika dela!

Mladíke.

5.

Ko imetek ves dobí,
Dedič plaka le z očmí,
Smeje pa se v duhu
Mrtvemu skopuhu.

6.

Često speje sreča mimo nas,
Toda mi zgrešimo pravi čas.

7.

Priklicali bi čase
Na zemljo hitro zlate,
Ko vsákdo mánj bi náse
In mislil več na brate.

8.

Kdor govorí dovtipe nam same,
Vsak se mu smeje, nihčè ne verjame.

Anton Medved.

v Metelkovi zapuščini in objavil v «Novicah» leta 1862., str. 332. Poznejša leta je Grabrijan le redko pesnikoval; oglašal se je kot pesnik le o posebnih slavnostnih prilikah, kakor: ob otvorjenju vipavske šole leta 1861., o slavnosti na Zemonu pri Vipavi leta 1862., o pohodu Vipavcev v ljubljansko čitalnico l. 1862., o rojstvenem godu vipavske čitalnice leta 1864. Pesmi so objavile «Novice»; nekatere, manje vrednosti, hranijo se v rokopisu.

V prozi Grabrijan ni mnogo pisal; prevel je samo nekaj gledaliških nemških predstav dovtipne vsebine na jezik slovenski za oder vipavske čitalnice.

Kakor je bil sam vnet Slovenec, tako je budil narodno zavest v drugih. Ustanovil je leta 1864. v Vipavi čitalnico, kateri je bil predsednik do smrti. Šest let pozneje je sklical vipavski tabor: vršil se je dné 14. vel. srpana l. 1870. na njegovi senožeti tikoma vipavskega trga; o tej priliki se je porodil «Vipavski Sokol», ki je pa kmalu prenehal.

Za napredek v kmetijstvu se je zanimal Grabrijan ves čas prav živo. Vipavske kmetijske podružnice najstarejši ud, bil ji je vsaj v prvih letih duša in mnogo let marljiv predsednik. V vipavsko dolino prišedši, sadil je v Šturijah prvi krompir; ljudje so menili, da uspeva krompir le v hribovitih krajih, nikakor v dolini, zato niso sadili; videč pa, kako dobro se je sponesel Grabrijanu, posnemali so ga pridno. Trto, zvano «kraljevina», preselil je z Belokranjskega v vipavsko dolino, kjer dobro rodi. Da so udobili Vipavci leta 1873. vinarsko šolo na Slapem, pripomogel je vzlasti v deželnem zboru prav mnogo on. Bil je tej šoli tudi ves čas izredno naklonjen; več Vipavcev se ni hotelo v začetku za njo ogreti, a Grabrijan je nasprotnike opominjal, pomislike temeljito zavračal in naposled za šolo pridobil.

Pogozdovanje Nanosa je tudi kolikor toliko njegova zasluga. Misel to je bil že davno sprožil, uresničila se je pa šele koncem njegovega življenja.

Za svojo osebo pak je bil Grabrijan gospodar bolj v teoriji, nego v praksi. Nakupil je vsakovrstnih poljedelskih in vinorejskih strojev, rabil pa malo. Vinograde je zanemarjal, primanjkovalo mu je v to denarja.

Grabrijan je bil deželni poslanec kmečkih občin vipavskega in idrijskega okraja od leta 1867., odpovedal se je poslanstvu radi visoke starosti l. 1874. V zbornici poslancev je govoril malo, v odsekih pa je deloval marljivo. Iskal ni svoje slave, pač pa koristi svojih volilcev. (Konec.)

Mladíke.

9.

Človek v sreči moško misli,
Da bi vse lahkó prenesel:
A težkó se že pripogne,
Ko denar po tléh je stresel.

10.

Dejanja mnogega cena
Izvira le iz namena.

11.

Bridkih izkušenj nikdar ne zabi,
Vendar jih človek vselej ne rabi.

12.

Kdor vse na tebi smeši
Ob njem le s tem se teši,
Da sam je najbolj smešen,
Bil rad tegà bi rešen.

Anton Medved.

je izločil iz vere dolžnost pravičnosti in tako vero razdejal. Takim velja v nekem pomenu grožnja sv. Pavla: «Ako kdo nima skrbi za svojce, zlasti za domačine, zatajil je vero in je slabši kakor nevernik». (I. Tim. 5, 8.)

Tako vidimo, v čem je naš obstanek, naša moč, naš napredek. Vsaj meni se zdi, da bi Slovenci, ko bi to prav umevali, ko bi prav cenili sami sebe, ko bi bili trdni v tem prepričanju in stali na podlagi katoliške vere z živo narodno zavestjo, da bi Slovenci — pravim — prav tako delovali na polju občnega napredka, prav tako se tudi odlikovali, prav tako po svoje vršili nalogo, dano nam od Stvarnika, kakor veliki narodi. Če pa nimamo te istinite podlage, tedaj smo zares majhni: majhni po številu, majhni zaradi razdvojenosti, slabi zaradi piškavega in nezanesljivega stališča. — Véliki učitelj nas kliče in vabi, véliki vzornik nas navdušuje. Velikodušnost naj prešine vse vrste Slovencev in jih vname za višje namene in nadzemeljske vzore. Ako se naši boji tako končajo, potem smo v s i zmagali in v tej zmagi v s i pridobili neizrekljivo veliko.

Malo upanja je, da bi se to tudi res zgodilo. Predobro poznam človeško slabost, da bi ne vedel, kako uničuje najlepše načrte, kako se upira resnici, kako potiska človeka v razne spone. A vem tudi, da so bile v vseh časih in da bodo močne duše, pravi junaki, ki umevajo resnico s čistim umom, pa imajo tudi močno voljo, da se navdušijo za resnico in zanjo delajo. Vsaj tem niso brez uspeha napisane te vrstice o našem učitelju in vzorniku Kristusu.

Sveti Ivan Kancij.

Vrnite se k meni, možjé siloviti,
Vi roparji drzni, brezbožna druhál!
Tu v suknji so moji denarci zašiti,
Mnog skriva v podlogi cekin se svetál.

Oropali vsega ste vi me imenja,
Ki nosil je s sábo za daljno sem pot;
Ne morete vzeti pa meni poštenja,
Ne zlažem ni vam se, zavrženi rod!

Poprašan: «imaš še kaj druzega s sábo?»
Da nimam, sem rekel, ves zbegan, pobit.
Pozabil sem zlatov, povedal sem slabo:
Vzemite, ker našel zaklad se je skrit.

Divjaki strmijo vsi osramočeni
In vračajo plen mu, klečijo pred njim.
S svetnikom volkovi v ovcé premenjeni
Gredó spokorit se kot romarji v Rim.

Fr. Krek.

Mladíke.

13.

Težkó se napravi mnogokrat gaz
Skozi nejasno obilico «fraz».

14.

Neče slišati skopuh besede «dosti»,
Dokler smrt ne pride k njemu v gosti.

15.

Čuteče srcé le ohrani
V nesreči in sreči vsigdár,
A solzam nezmernim se brani,
Preveč ne radúj se nikár!

16.

Kdor le prestrastno dokazuje,
Da v srcu bi nam vzbudil vero,
Podoben slabemu je pevcu,
Ki misel potemni s primero.

Anton Medved.